

Fornlämningar på Linnés Hammarby

Arkeologi på kulturresevat

Per Frölund & Hans Göthberg

UPPLANDSMUSEET

Fornlämningar på Linnés Hammarby

Arkeologi på kulturresevat

Per Frölund & Hans Göthberg

Omslagsfoto: Inmätningar på södra ytan tillsammans med nyfiket Gotlandsruss. Foto Hans Göthberg.

Upplandsmuseets rapporter 2010:39
ISSN 1654-8280

Foto: Per Frölund & Hans Göthberg om inget annat anges.

Planer: Per Frölund

Renritning: Per Frölund

Allmänt kartmaterial: © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/1674

© Upplandsmuseet 2010

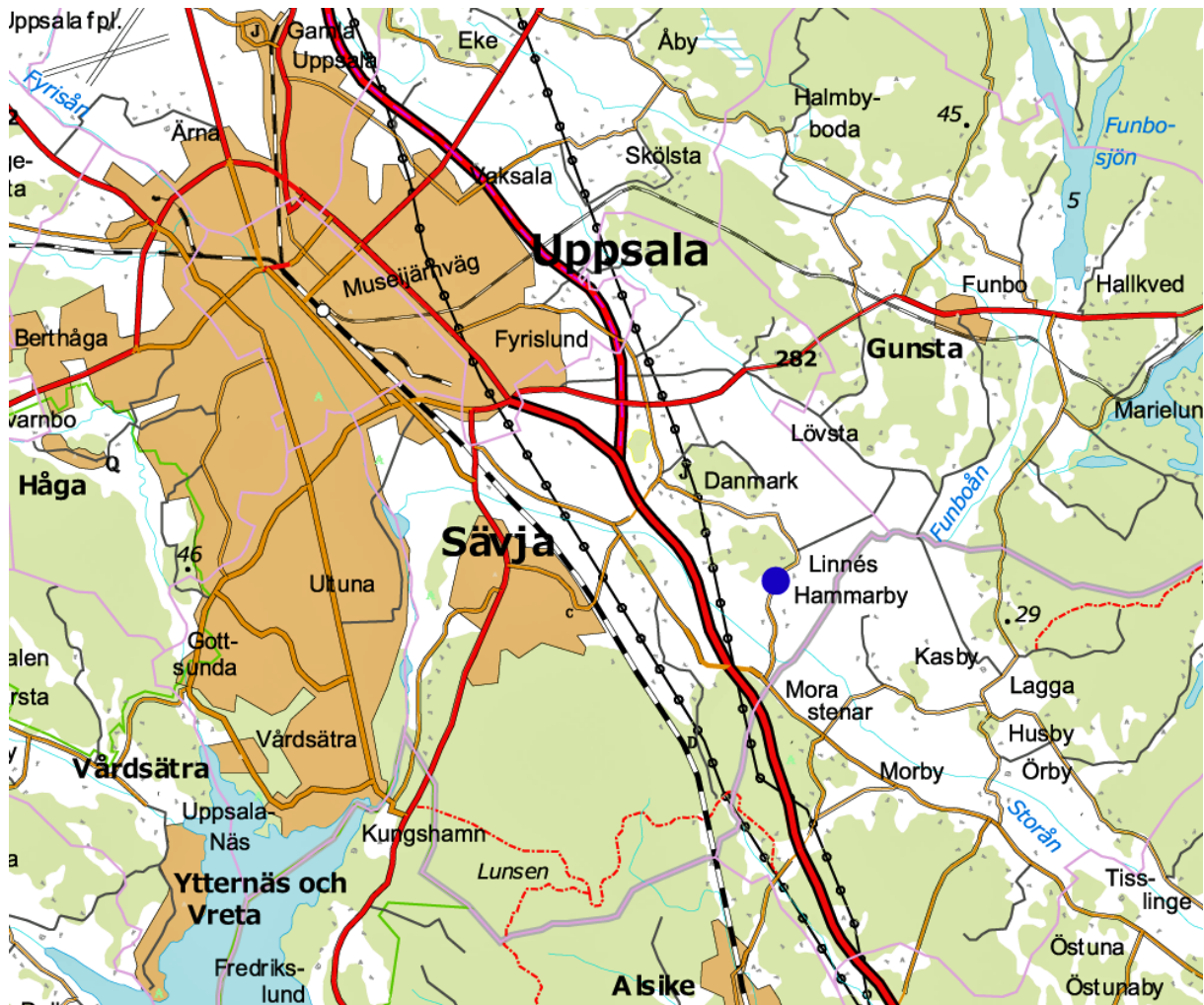
Upplandsmuseet, S:t Eriks gränd 6, 753 10 Uppsala
Telefon 018 – 16 91 00. Telefax 018 - 69 25 09
www.upplandsmuseet.se

Innehåll

Inledning	6
Syfte och metod	6
Topografi och fornlämningar	7
Hammarby före Linné	8
Undersökningsresultat	11
Norra ytan	11
Södra ytan	15
Diskussion	19
Sammanfattning	23
Referenser	24
Arkiv	24
Litteratur	24
Administrativa uppgifter	25
Bilaga 1. Lista karterade objekt	26

Inledning

Upplandsmuseets arkeologiska avdelning utförde i augusti 2010 en arkeologisk undersökning i Linnés Hammarby, Danmarks socken, Uppland. Undersökningen omfattade inventering, kartering och undersökning inom två avgränsade områden. Uppdragsgivare var kulturmiljöenheten vid länsstyrelsen i Uppsala län.

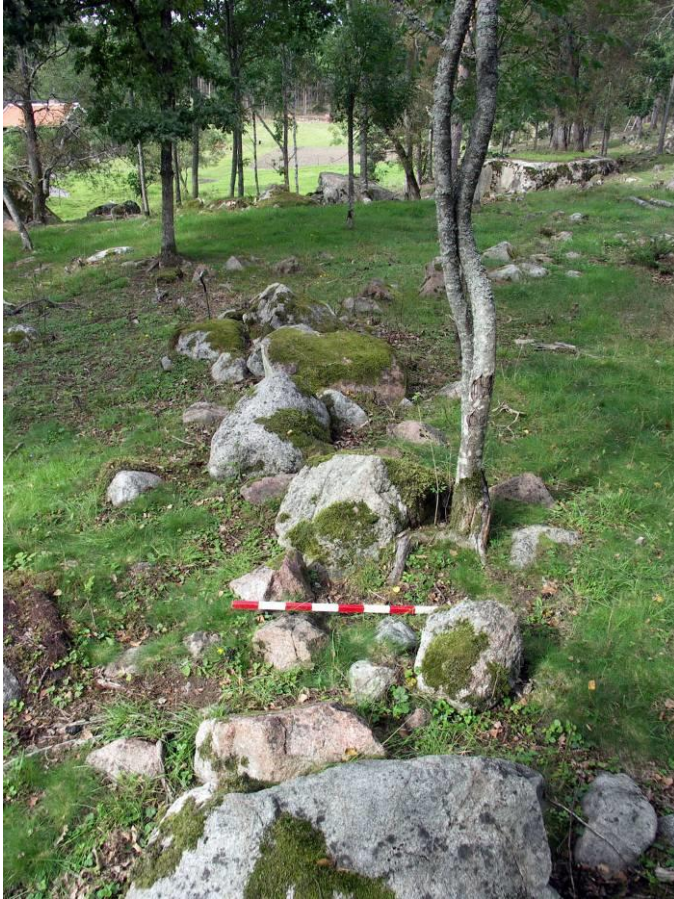

Figur 1. Undersökningen ägde rum i Linnés Hammarby, Danmarks socken, Uppland. Utdrag ur GSD – Översiktskartan.

Syfte och metod

I samband med röjning av träd och vegetation vid Linnés Hammarby hade sannolika fornlämningar framkommit. Syftet med den arkeologiska undersökningen var att konstatera, kartera och registrera tidigare okända fornlämningar inom två avgränsade ytor. Dessa fornlämningar har anmälts till FMIS.

De använda metoderna vid undersökningen var okulär besiktning och grävning av provgropar. Arkeologiska och andra objekt karterades med GPRS.

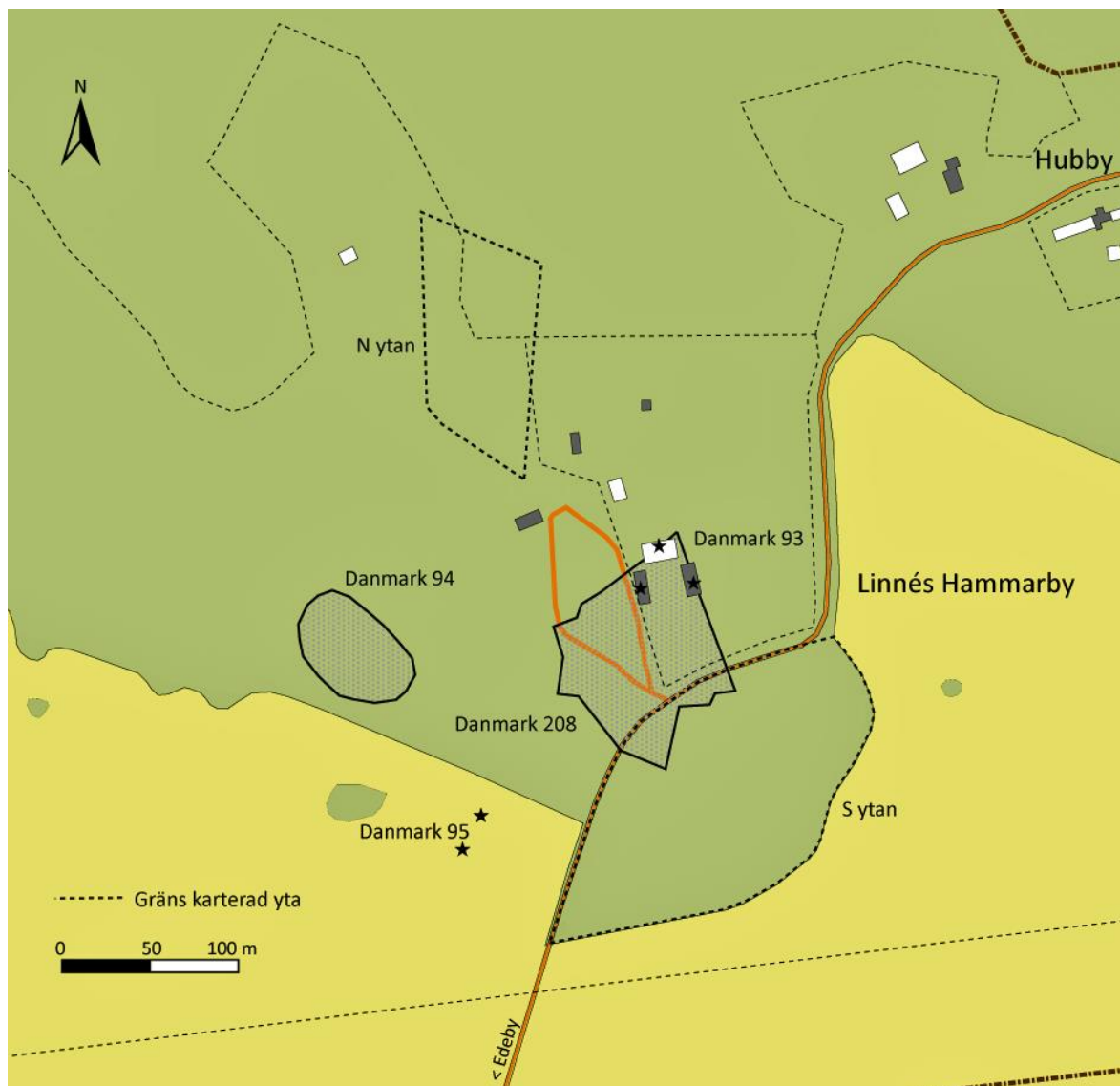
Figur 2. Sten- och blockbemängd terräng. I förgrunden del av stenssträng (A362). Skalstockens längd= 1 m. Foto (fr. SÖ): Hans Göthberg.

Topografi och fornlämningar

Linnés Hammarby ligger i den södra sluttningen av en ändmorän med stora klippblock (Manktelow 2001 s 252f). Marken faller från norr till söder ner mot Sävjaån. Nivån över havet varierar från 5-40 m. Jordbruksmarken – framförallt betesmark - återfinns i söder i de lägre partierna, 5-15 m ö h. Den högre belägna marken beväxt med blandskog.

Vid Linnés Hammarby finns för uppländska förhållanden relativt få fornlämningar. På den så kallade Gastholmen – en trädbevuxen åkerholme väster om gården – finns ett gravfält med 25 runda övertorvade stensättningar (Danmark 94). Gravfältet karterades 1937 och 1939 och två gravar har undersökts. 1929 undersöktes en grav som med tidens terminologi beskrevs som ett jordblandat röse med fotkedja (SHM 19298). I denna påträffades keramik. 1938 undersöktes delar av en grav (SHM 22189; grav 4) varvid bränd lera, hasselnötskal, kol och obrända djurben framkom. Gravfältet kan preliminärt efter förekommande gravtyper dateras till yngre järnålder (550-1050 vt). Resultaten av undersökningarna motsäger inte denna datering. Fyndmaterialet från 1938 års undersökning antyder boplatsmaterial vilket pekar på att det var gravens fyllning som undersöktes snarare än en begravning.

Fornlämning 208 utgörs av en bytomt/gårdstomt och anges som Hammarbys äldre bytomt. Avgränsningen omfattar säteriets gårdsområde enligt utbredning på storskifteskartan (1763-64). Belägg äldre än 1600-talet saknas. Inom Danmark 208 återfinns det statliga byggnadsminnet Linnés Hammarby (Danmark 93). Söder om Gastholmen finns två fornlämningsliknande lämningar (Danmark 95).

Figur 3. Fornlämningar och utredningsytor i Linnés Hammarby. Skala 1:4 000. Utdrag ur GSD – Fastighetskartan och FMIS.

Hammarby före Linné

Hammarby, från 1880-talet kallat Linnés Hammarby, är beläget 15 kilometer sydost om Uppsala. Ortnamnet består av förleden *hammar* 'stenig höjd, stenbacke' och efterleden *by* 'gård, by' (Wahlberg 2003, s 193). Namnet betyder 'byn på den steniga höjden'.

Hammarby omnämns fem gånger under medeltiden. År 1337 byter Olof Styrbjörnsson (Sandbroätten) till sig jord *in villa Hammarby* av kaniken Lars Nilsson (Unge). År 1405 nämns Lars i Hammarby som faste, dvs. ett vid rättshandlingar närvarande vittne (Andersson & Granlund 1959, s 191f). Erik Nilsson (Väsby-ätten) köper år 1418 jord i Hammarby av Strängnäs biskopen Andreas Johannis. Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) ärver år 1447 jord i Hammarby. Och år 1486 tillfaller en gård Erik Trolle. I Upplands handlingar redovisas åren 1540-49 tre gårdar och en skatteutjord (i Edeby) med ett sammanlagt jordetal om 34 öresland och 4 örtugland. Sex öresland av kyrkojorden redovisas 1548-68 som landbohemman under Uppsala domkyrka, medan fyra örtugland redovisas som domprostutjord (Uppsala domkyrka). År 1558 uppges riksrådet Gabriel Kristersson (Oxenstierna) ha en gård (DMS 1:2, s 149f).

Figur 4. I förgrunden södra hörnet på husgrund A317. Foto (fr. SÖ): Hans Göthberg.

Under 1630-talet blir Hammarby ett säteri. Enligt Almquist (1931, s 647f) omfattade Hammarby ursprungligen tre hemman; 1 mantal skatte, 1 mantal prebende och 1 mantal frälse. Det var den skotske sjökaptanen, sedermera amiralen Simon Stewart († 1646 [även kallad Styfvert, se Cronholm 1857, s 330]) som 1627 och 1630 förlänades Hammarbys prebende- och skattehemman. Säteribildningen skedde troligen tidigast 1637, då Stewart förvärvade Hammarbys frälsehemman. 1644 bestod säteriet av förutom Hammarby av fem underlydande gårdar i Edeby, Lunda, Sävja och Tjocksta, samtliga Danmarks socken (Almquist 1931, s 647). Näste ägare var översten och krigsrådet Tomas Gärffelt († ca 1670). Vid Karl XI:s reduktion reducerades förläningen och säteriets jord lades under ett berustat säteri medan Hammarbyhemmanens räntor anslogs till kavalleriet (Almquist 1931, s 647f). Via Gärffeltes efterlevande köpte Carl von Linné Hammarby 1758 (se Tullberg 1918 s 2f; Almquist 1931, s 647f).

	Skatte	Kyrko	Frälse
1540	1 hemman; 18 öresland	1 hemman; 6 öresland, 4 örtugland	1 hemman; 10 öresland
1620	1 hemman; 1 mantal	1 hemman; 1 mantal	1 hemman; 1 mantal

Figur 5. Gårdarnas jordnatur och storlek i Hammarby vid två olika tidpunkter.

Figur 6. Spisröse A1991 belägen i NÖ hörnet av en husgrund (A164). Foto (fr. NÖ): Hans Göthberg.

Som framgått bestod Hammarby i såväl mitten av 1500-talet som i början av 1600-talet av tre gårdar med olika jordnatur varav ett större skattehemman. Troligen har byn sedan högmedeltid eller tidigare bestått av tre gårdar. Av ortnamnet framgår att vid namngivningen har det rört sig om en by och att den varit belägen i en stenig backe.

Vi vet inte hur Stewarts säteribildning gick till, men troligen har hemmanen helt eller delvis avhysts enligt 1600-talets karaktäristiska manér och att sätesgårdens byggnader placerats i ett helt nytt läge. Det senare antyds dock av att säteriets jordbruk före och under Linnés tid sköttes av två frälsebönder som brukade hälften var av Hammarby (Hallgren 2006 s 31).

Undersökningsresultat

Undersökningen utfördes inom två avgränsade ytor; ett beläget nordväst om gårdstomten och säteribyggnaderna och ett söder om landsvägen (se figur 3). Inom områdena karterades framförallt husgrunder, terrasser, stensträngar och röjningsrösen (se nedan).

Norra ytan

Det norra området utgörs av vad som på 1790 års karta dels var Kronopark, dels var Ryttaqvretens betesmark. Områdets gräns i utgörs av den nyligen uppförda gårdesgården i norr, öster och söder, och i väster av ett dike som avgränsar höjden gentemot Ryttaqvretens åker. Topografiskt utgörs det av en ändmorän med en varierande mängd sten- och block sluttande åt söder och väster. Nivåerna varierade från ca 20 m ö h i de södra delarna till 38 m ö h i norr. I norr och söder var marken mera plan. Det inventerade området omfattade 120 x 75-65 m. 36 objekt karterades varav den övervägande delen utgjordes av 15 husgrunder

Figur 7. Husgrund med spisiröse och stensatt terrass (A420, 1652, 5002). Foto (fr. S): Hans Göthberg.

Husgrunderna låg samlade i ett ca 60 m långt NÖ-SV stråk som i norr vinklade av åt väster. Väster om detta stråk är ett markant ca 70 m långt storblockigt parti som husgrunderna följer och begränsas av. I den södra delen av området är terrängen relativt plan men också mer påverkad av aktiviteter bl.a. i form av sprängsten och spräckta block med borrhål samt dumphögar av byggnadsmaterial.

Figur 8. Bit av stångjärn (90 x 35 x 35 mm).
Foto: Bengt Backlund, Upplandsmuseet

Husgrundernas storlek varierade från 3,5 x 2,9 m (ca 10 m²) till 9,7 x 6,7 m (ca 65 m²). Medelstorleken ligger på ca 29 m², dvs. ca 6 x 4,5 m. Samtliga husgrunder bestod av tätt eller glest lagda syllstenar, i storlek från 0,2-0,6 m. Många syllstenar hade påfallande plana översidor. Spisrösen har identifierats i fyra husgrunder, från 1,2 m till 2,2 m stora.

En av dessa (A100; spisröse A137) överrensstämmer lägesmässigt med smedjan på Eks karta från 1879 (nr 22). På samma plats finns även en byggnad på på 1789 års karta (B13-8:2; se också Hallgren 2006, s 14).

Strax väster om A100 fanns en mindre grund där ett fynd av en bit stångjärn gjordes. Stångjärn är känt från 1500-talet och var allenarådande efter 1604 då osmundjärnet förbjuds som exportvara (Järnriket Gästrikland). Några spår efter hus nr 21 på Eks karta, en badstuga, kunde inte iakttas. Den har legat i den påverkade delen av området. Övriga karterade husgrunder finns inte på någon karta.

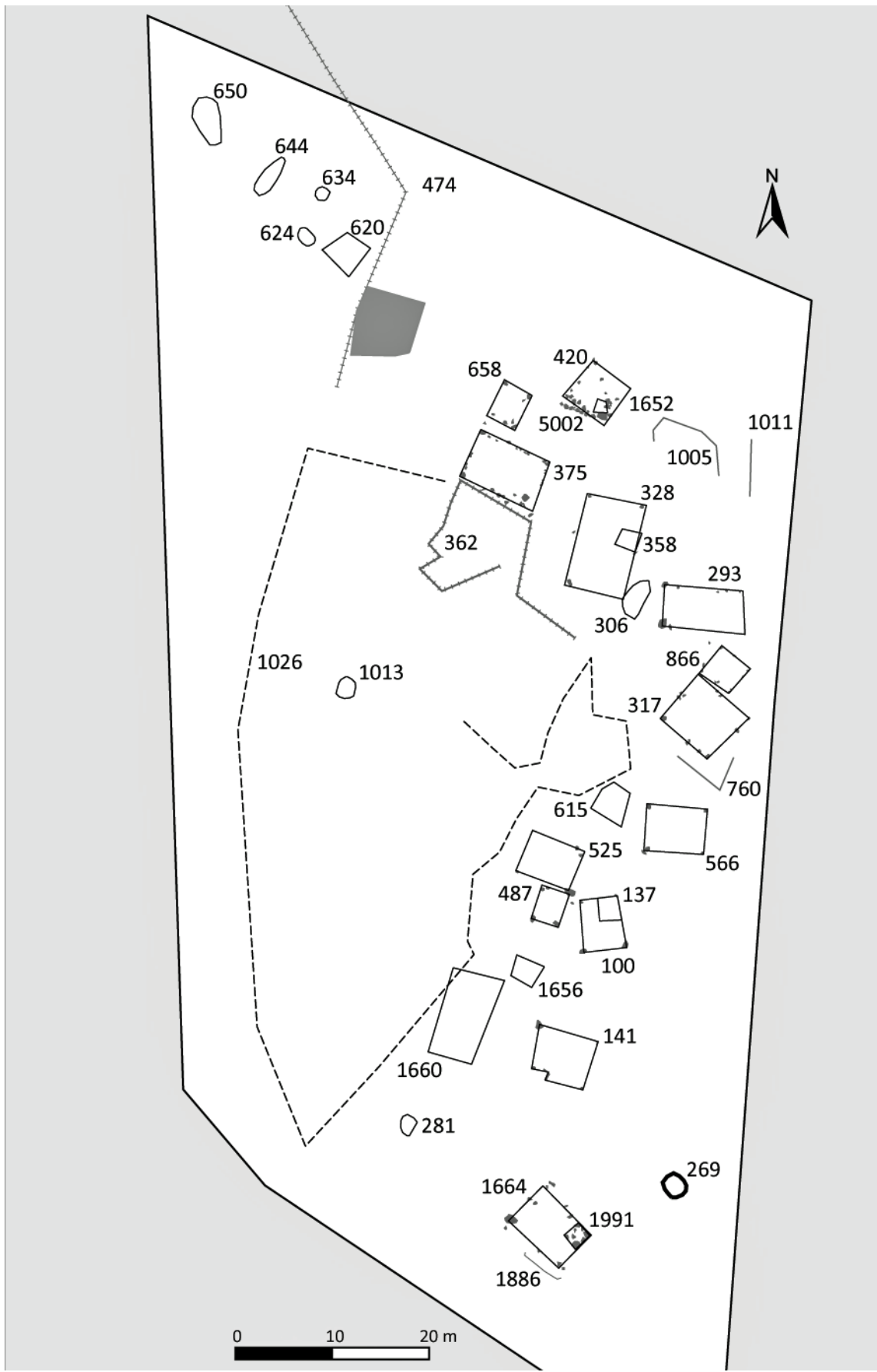
Tre av husgrunderna (A317, 420, 1664) hade stensatta terrasskanter, de var 5-11 m långa (A760, 5002, 1886).

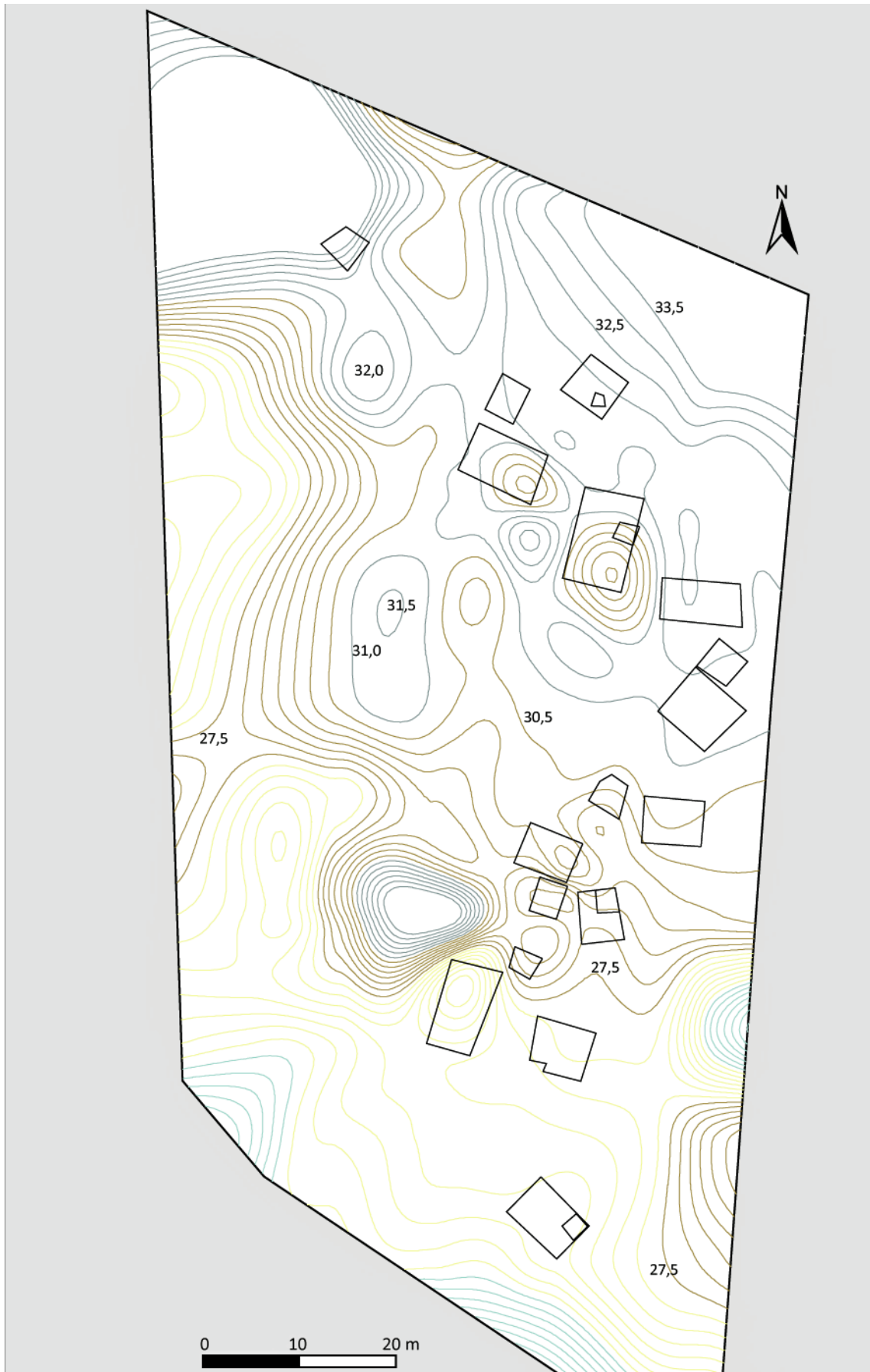
Mellan husgrunderna fanns på två ställen källargropar, ca 0,2-0,3 m djupa och 2,5 – 3 m stora (A615, A1656).

I den norra delen fanns en enkelradig stensträng (A362) som omgärdar en mindre, gräsbevuxen och stenfri yta. Stensträngen ansluter i nordöst mot ett större block och i norr mot en husgrund vars södra vägg den följer (A375). Väster om föregående fanns en stenmur/hägnad (A474). Den utgick i söder från ett stort block och var där delvis kallmurad i tvåskift (20 m) för att sedan bli smalare och glesare byggd (65 m). Fortsätter utanför karterat område. Anläggningen kan följas på flera kartor och utgör gräns mellan Kronparken och Ryttdarvreten.

Fem röjningsrösen påträffades. Ett större (A306) låg mellan husgrund A328 och A293. Övriga fyra fanns nära ovan nämnda stenmur, och kan ha samband med denna.

Figur 9 (s 13). Plan över den norra ytan med karterade objekt. Skala 1:600.

Södra ytan

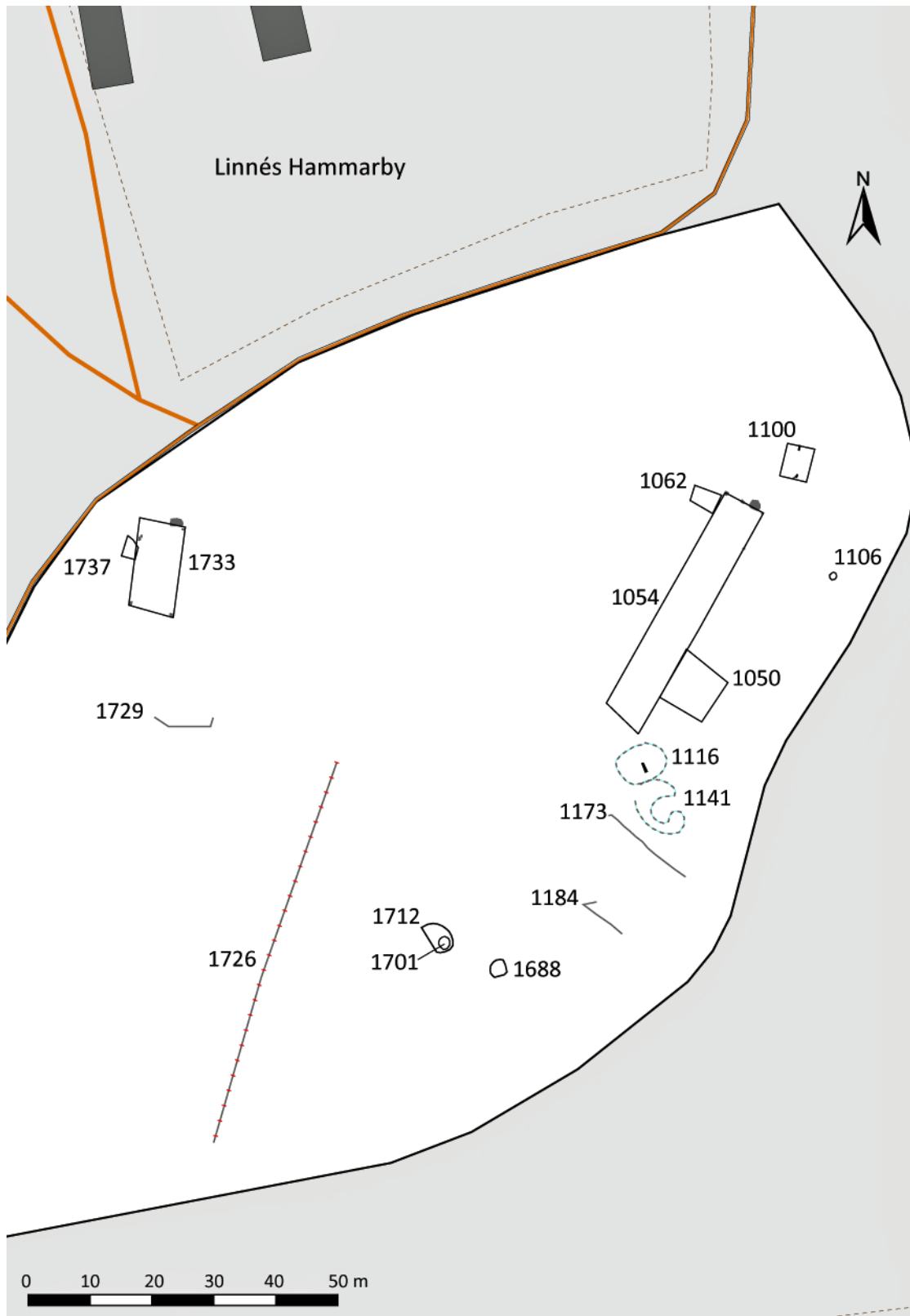
Det södra området utgjordes av en ca 200 x 150 m stor betesmark i norr och väster av begränsad av landsväg och i söder och öster av åkermark. I det äldre kartmaterialet benämns delar av området som Kalvhagen eller Kalvtäppan. Topografiskt består det av relativt plan mark, svagt sluttande åt söder med en mindre moränrygg i öster.

Figur 11. Södra ytan. I förgrunden en stenrad/terrasskant A1729. Foto (fr. Ö): Per Frölund.

Inom Kalvhagen karterades 16 objekt (se bilaga 1). Av dessa var tre husgrunder och en källare. I den västra delen drygt 5 m söder om vägen och 70 m söder om säteribyggnaderna fanns grunden efter en 14 x 7 m stor husgrund (A1733), bestående av större syllstenar på långsidorna. I norra gaveln fanns en större flat häll – av allt att döma en tröskelsten – och på den västra långsidan fanns en stenbyggd ramp (A1737). Inga spår av eldstad eller spisröse kunde iakttas och byggnaden har troligen varit en ekonomibyggnad – stall, fähus eller loge. Byggnaden återfinns inte på de äldre kartorna. Den har samma orientering som hus nr 9 på 1879 års karta. På samma karta finns i Kalvhagens norra del ett hus betecknat som redskapslider (nr 14). Av denna fanns inga spår vid inventeringen, troligen ligger denna helt eller delvis under landsvägen och en nyanlagd gång- och cykelvägen.

Figur 10 (s 14). Husgrunder och höjdkurvor (0,5 m ekvidistans) inom norra ytan. Skala 1:600.

Figur 12. Plan över södra ytan med karterade objekt. Skala 1:1 000.

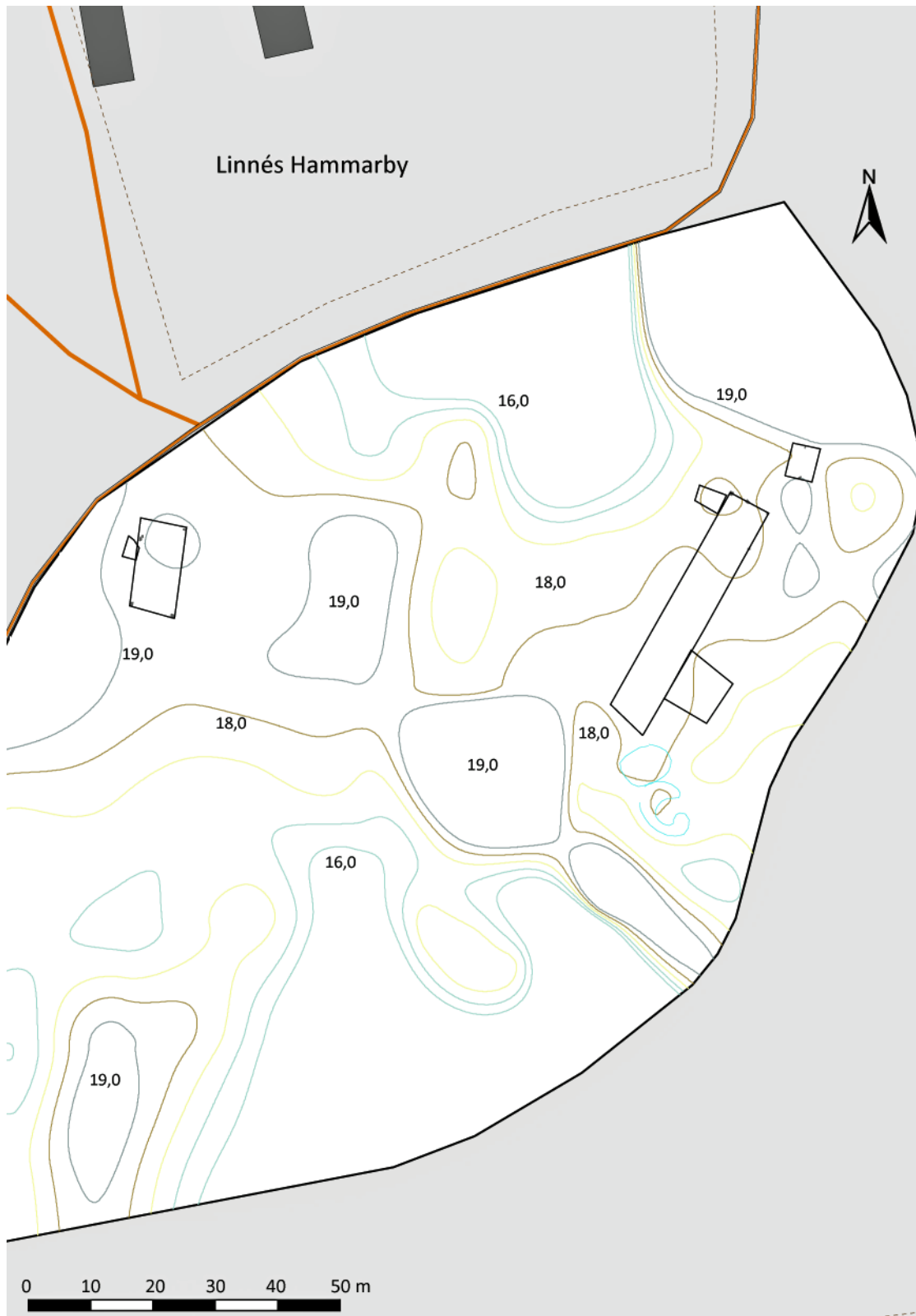
Figur 13. A1141 – en förhöjning med grop. Belägen söder om den stora logen (A1054). Foto (fr. NÖ): Hans Göthberg.

I Kalvhagens östra del på en mindre moränrygg fanns två husgrunder och källargrund. Den största grunden var 41 x 6,7 m och bestod av syllstensrader på långsidorna med klumpstenar i gavlarna (A1054). På den västra sidan fanns en ramp (A1062). Byggnaden finns utsatt på kartor 1879 (nr 15) och 1888 (hus på äga 158) och benämns på den förra som loge; byggnaden är på dessa kartor drygt 50 m lång. Enligt Tullberg (1918, s 42) byggdes logen under Carl Ridderbjelkes tid 1846-1879.

15 m öster om logen fanns en stenfylld brunn (A1106). På logens östra sida nära den södra gaveln fanns grunden efter ytterligare en byggnad (A1050), ca 9 x 8 m stor markerad av klumpstenar i gavlarna. Byggnaden uppges som körhus på 1879 års karta (nr 16) men finns inte med 1888. Norr om logen fanns en 5,5 x 4,5 m stor källargrop (A1100). Två provgropar avslöjade stensatta insidor och en öppning i väster. Källargrunden ligger inom ytan för 1888 års loge varför den kan vara äldre eller utgjort en del av denna.

Söder om logen fanns två rundade höglignande förhöjningar – A1116 och A1141. I den förra grävdes en provgrop, som visade att det rörde sig om en del av den naturliga moränryggen. A1141 hade i mitten en större fördjupning med en öppning mot öster; fördjupningen är inte naturlig utan bör vara ett resultat av täkt eller eventuellt vara spår av en källare.

I södra delen av Kalvhagen karterades delar av två diken (A1173, A1184). Knappt 20 m väster om den fanns en stensättningsliknande lämning (A1688) och sju m nordväst om fanns ytterligare en stensättningsliknande lämning samt en stenfylld brunn (A1701, A1726). Väster om dessa karterades den väl synliga hägnadsgränsen mellan 1763 års årgångsgården (A1726). Nordväst om denna och ca 18 m söder om husgrund A1733 fanns en närmare 10 m lång stensatt terrasskant av större block (A1729).

Figur 14. Husgrunder och höjdkurvor (0,5 m ekvidistans) inom södra ytan. Skala 1:1 000.

Diskussion

Som framgått ovan bestod Hammarby i såväl mitten av 1500-talet som i början av 1600-talet av tre gårdar med olika jordnatur varav ett större skattehemman med en utjord i Edeby. Byns gårdar har varit marklandsatta under medeltiden. Marklandsindelningen har daterats till som senast 1250-talet. Av ortnamnet framgår att vid namngivningen har det rört sig om en by vars bebyggelse haft sin plats i en stenig backe. Byns frälsegårdar har under medeltiden och 1500-talet varit föremål för transaktioner i form av arv och köp. Ofta har kontrahenterna varit personer ur rikets högfrälse.

Figur 15. I förgrunden husgrund A375 och bakom denna stensträng A362. Stensträngen utgår från det stora blocket i bakgrunden för att sedan vinkla mot husgrunden vars södra vägg den följer. Foto (fr. NV): Hans Göthberg.

När det gäller säterbildningen vet vi inte hur den gått till förutom att den skett under Simon Stewarts tid närmare bestämt tidigast 1637. Har de tre hemmanen avhysts och sätesgårdens mangård placerats i ett helt nytt läge? En antydning till att så vore fallet visas av säteriets jordbruk före och under Linnés tid sköttes av två frälsebönder som brukade hälften var (Hallgren 2006 s 31).

Linnés arrendebönder med familjer var bosatta på Hammarby (Hallgren 2006 s 31). Det är dock oklart var eftersom det inte finns historiska eller arkeologiska belägg för deras gårdar (Hallgren 2006 s 8f). Hallgren har föreslagit att de var bosatta i mangårdens flygelbyggnader (ibid). Ulväng ställer sig tveksam till detta och har istället föreslagit det område som motsvaras av vår södra undersökningsyta (2009 s 17f). Han hänvisar till 7-8 m lång stenrad (vilket torde vara denna undersöknings A7129 - en 10 m lång stensatt terrasskant) ett röse och gropar.

Med ett undantag har husgrunderna i den södra ytan gått att identifiera från det sena

1800-talets kartor. Samtliga husgrunderna syns vara lämningar efter ekonomibyggnader, vilket också styrks av de två brunnarna inom området.

Husgrunderna inom den norra ytan återfinns med ett undantag inte i kartmaterialet. Det är bara en husgrund som kan identifieras i kartmaterialet. Det är husgrunden A100 som överrensstämmer lägesmässigt med en byggnad på 1789 års karta samt med hus 22 på 1879 års karta.

Dessa husgrunder kan presumtivt vara lämningar efter Hammarbys gårdar före säteribildningen eller efter säteriets arrendebönders gårdar. Flera saker talar för det snarare för det förra förhållandet än det andra.

För det första är husgrunderna med ett undantag inte avbildade eller markerade i det äldre kartmaterialet. För det andra är det deras ovanliga placering, delvis på Hammarby- och delvis på Kronoparkens mark. För det tredje korsas flera husgrunder (nr 317, 866) av ägo gränsen mellan Hammarby och Kronoparken (se figur 17-20). För det fjärde har flera husgrunder ett i förhållande till ägo gränsen avvikande orientering (ibid). Sammantaget tyder det på att husgrunderna inte kan ha varit samtida med Kronoparken utan snarare äldre. Det framstår därför som mycket troligt att husgrunderna inom den norra ytan är lämningar efter Hammarbys gårdar före säteribildningen och därmed en del av Hammarbys bytomt.

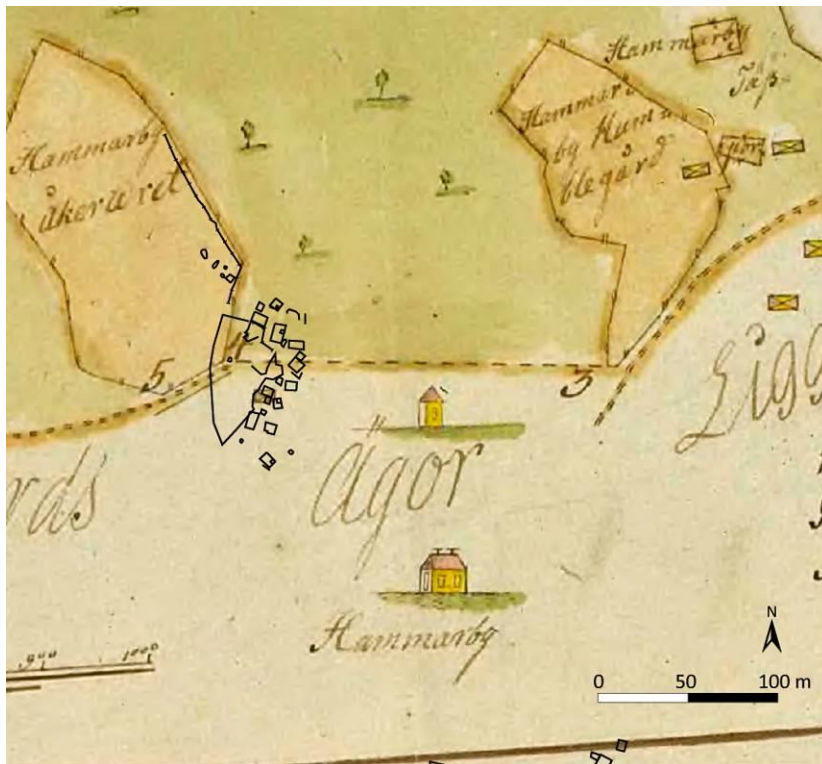
Ytterligare husgrunder och andra bebyggelse lämningar finns sannolikt att söka i området öster och söder om det nu inventerade. Vidare är det rimligt att äldre lämningar döljs av de nu ovan mark synliga.

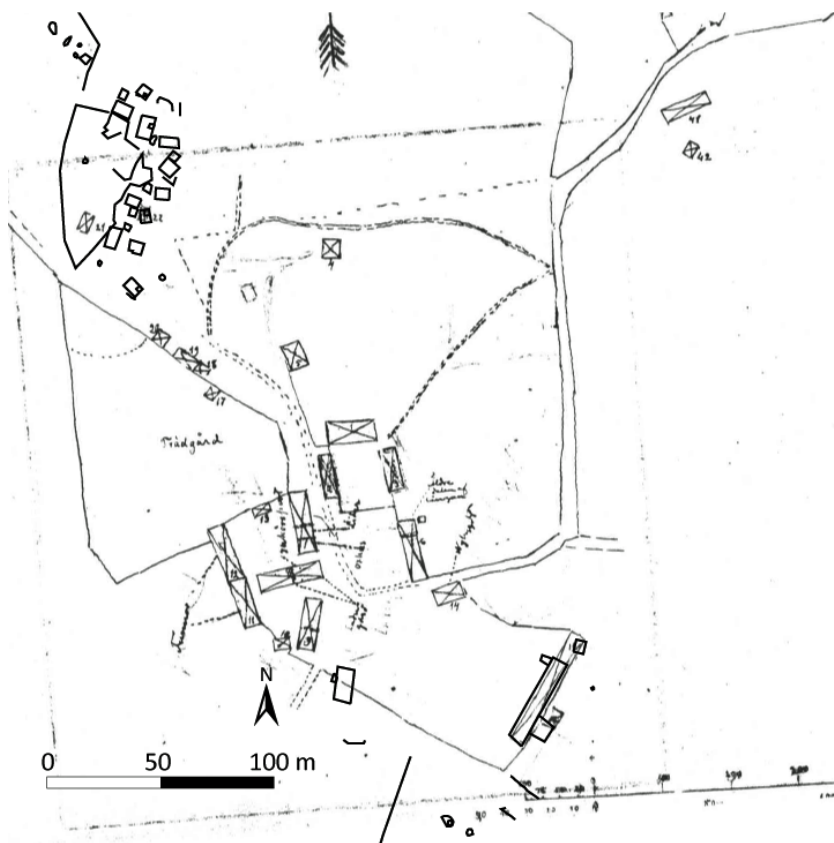
Figur 16. Karterade objekt mot bakgrund av 1688 års geometriska jordebok.

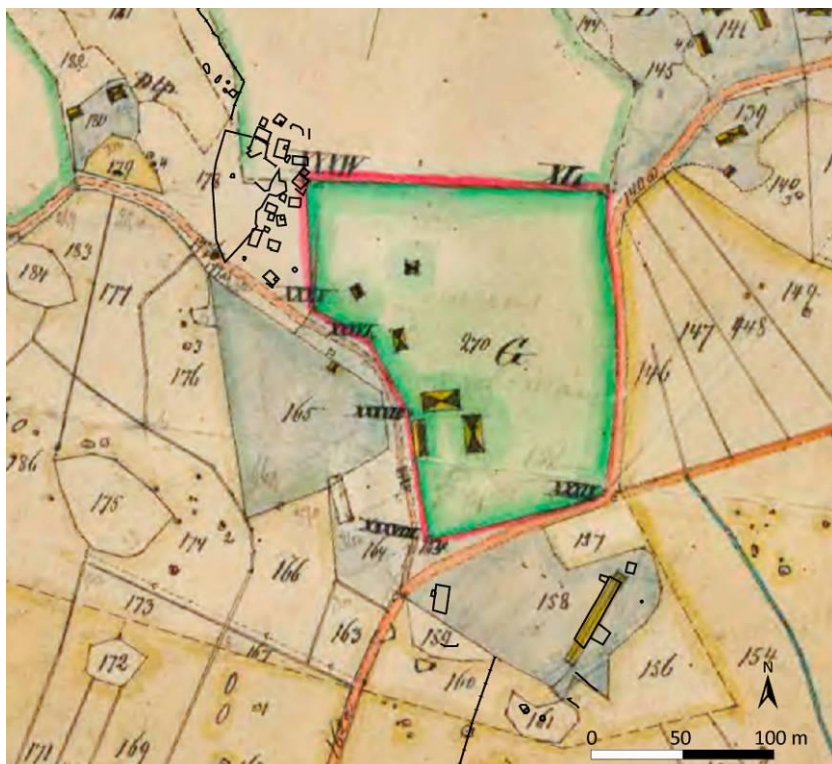
Figur 17. Karterade objekt mot bakgrund av storskifteskartan 1763/64.

Figur 18. Karterade objekt mot bakgrund av karta över Kronparken 1789/91.

Figur 19. Karterade objekt mot bakgrund av Eks karta 1879.

Figur 20. Karterade objekt mot bakgrund av 1888 års avmätning.

Sammanfattning

Vid inventering inom två specificerade ytor vid Linnés Hammarby påträffades tidigare inte kända fornlämningar främst i form av husgrunder men även andra bebyggelse lämningar samt en grav. Inom den norra ytan framkom ett stort antal husgrunder varav några med spisrösen och ytterligare ett par med stensatta terrasser. Inom den södra ytan påträffades ett par husgrunder och en stensatt källare. Undersökning i en av två höglignande förhöjningar visade att de var en del av en naturlig moränrygg.

Sannolikt härrör husgrunderna inom den norra ytan från tiden före säteribildningen som troligen skett tidigast 1637. Denna yta utgör troligen en del av Hammarbys bytomt. Ytterligare delar av denna kan finnas i området öster och söder om den norra ytan.

Den södra ytan uppvisar spår efter ekonomibyggnader som med ett undantag troligen kan dateras till senare delen av 1800-talet. Därutöver finns spår efter jordbrukets markanvändning.

Referenser

Arkiv

Lantmäteriakter Danmarks socken, Hammarby

	<i>Lantmäteristyrelsens arkiv</i>	<i>Lantmäterimyndigheternas arkiv</i>
Arealavmätning		1688. 03-dak-18.
Storskifte Hammarby 1-4.	1763. B13:8-1	1764. 03-dak-48
Avmätning Kronoparken	1789. B13:8-2	1791. 03-dak-80
Ägoutbyte mm.		1888. 03-dak-189

Rikets allmänna kartverksarkiv

Häradsekonomiska kartan. Lagga. Blad J112-84-13a. 1901-06

Kart- och bildavdelningen, Carolina, Uppsala universitetsbibliotek
Hammarby, Hubby. 1879. Uppmätning av E. Ek.

Litteratur

- Almquist, J.A.* 1931. Frälsegodsens i Sverige under storhetstiden: med särskild hänsyn till proveniens och säteribildning. D. 1, Stockholms och Uppsala län, Bd 2, Säterier. Stockholm.
- Andersson, I. & Granlund, J. (red.)*. 1956-1978. Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid från vikingatid till reformationstid. Malmö. (Uppslagsordet Fastar, Band IV, 191f)
- Cronholm, A.P.* 1857. Sveriges historia under Gustaf II Adolfs regering. D. 1. Stockholm.
- DMS.* 1984. Det Medeltida Sverige. Band 1 Uppland.: 2 Tiundaland: Ulleråker, Vaksala, Uppsala stad. Dahlbäck, G., Ferm, O. & Rahmqvist, S. Ferm, O. & Rahmqvist, S. (red). Riksantikvarieämbetet.
- Hallgren, K.* 2006. Kulturhistorisk utredning. Linnés jordbruk på Hammarby. Koncept den 17 juni 2006. Avdelningen för agrarhistoria. SLU
- Gustafsson, J. H., Manktelow, M., Jacobson, R., Emanuelsson, U. & Munktel, I-M.* 2005. Utvecklingsplan för det historiska landskapet kring Linnés Hammarby. Linnés Historiska Sällskap. Uppsala.
- Järnriket Gästrikland.* Hemsida. [online](2010-11-01). Osmundjärn och stångjärn. Tillgänglig: <http://www.jarnriket.com> [2010-11-01]
- Manktelow, M.* 2001. Hammarby – ett blommande kulturarv. Särtryck ur Svensk Botanisk Tidsskrift Volym 95, häfte 5, s. 251–313.
- Tullberg, T.* 1918. Linnés Hammarby. Uppsala: Svenska Linnésällskapet.
- Wahlberg, M. (red.)* 2003. Svenskt ortnamnslexikon. Uppsala: Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI).
- Sveriges bebyggelse.* 1948. Sveriges bebyggelse. Statistisk-topografisk beskrivning över Sveriges Städer och landsbygd. Landsbygden. Uppsala län, del III. Ejdestam, J. (red). Uddevalla.

Administrativa uppgifter

Plats: Danmarks-Hammarby 1:1, 5:1, Uppsala kommun

Fältarbetsperiod: 31 augusti - 2 september 2010

Koordinatsystem: RT90 25 gon V

Höjdsystem: RH 2000

Projektmedtagare: Per Frölund (projektledare), Hans Göthberg.

Upplandsmuseets diarienummer: Ar-554-2010.

Upplandsmuseets projektnummer: 8366

Handläggare på länsstyrelsen i Uppsala län: Jan-Helmer Gustafsson

Arkivmaterial: Förvaras vid Upplandsmuseet.

Fynd: Förvaras i Upplandsmuseets föremålsmagasin i Morgongåva.

Bilaga 1. Lista karterade objekt

Norra ytan

Id	Typ	Storlek (m)	Anmärkning
A100	Husgrund	3,9-5,1x5,5	Tät syllstensrad i V, S, Ö. Spisröse A137 i NÖ.
A137	Spisröse	1,8x2,3	Block, stenar, tegel, 0,6 m h. I A100.
A141	Husgrund	4,4-5,1x5,8	Hörnstenar och glesa syllstenar. Indragen del i SV.
A191	Spisröse	1,8-2,1	Plant lagda större stenar, 0,2 m h. I A1664.
A269	Stensättning	2,1x2,4	Övertorvad med enstaka synliga stenar, 0,3 m hög.
A281	Röjningsröse	1,6x2,1	Av 0,3-0,6 m st stenar, 0,4 m hög. I NÖ tre uppstickande stenar.
A293	Husgrund	4,2x7,8	Tätt lagda syllstenar i NO & SO, därtill glesa klumpstenar.
A306	Röjningsröse	3x4	Av 0,3-0,6 m st stenar.
A317	Husgrund	6,1x6,8	Tätt lagda syllstenar i S, V. Glest i N och Ö.
A328	Husgrund	6x1-6,7x9,7	Tätt lagda syllstenar i N och NÖ, glest i V, S. Spisröse A358 på Ö sidan.
A358	Spisröse	1,9x2,1 m	Stenar, 0,5 m h. I A328.
A362	Stensträng/hägnad	24+21 m	Enkelradig i Ö delen, av 0,3-1,0 m st stenar och 0,2-0,6 m hög. Närmare 2 m bred invid A375. Anslöt till flyttblock i SÖ. V delen, 21 m lång, gles och oregelbunden, 0,2-0,4 m hög. Omger stenfri och gräsbevuxen yta.
A375	Husgrund	5,1-5,7x7,7-8,6	Täta syllstensrader i Ö, N, V. I S gemensam med A362. I SÖ hörnet läggning av flata stenar, ca 2 m stor.
A420	Husgrund	5,0x4,9	Terrasskant i S. Tätt lagda syllstenar i S, glesa i V, N och Ö. Spisröse A1652 i SÖ hörnet.
A474	Stenmur/hägnad	20+65	I S delen 2-3 m br, -0,5 m h, ställvis kallmurad i två skift på Ö sidan. Ansluter till V sidan av jätteblock. N delen 1 m br, -0,3 m h, av glest lagda stenar.
A487	Husgrund	2,9x3,5	Tät syllstensrad i S bland block, på övriga sidor enstaka stenar. Fynd Fe565 av järn.
A525	Husgrund	4,0-5,5	Glest lagda syllstenar. Följer naturlig kant i S.
A566	Husgrund	4,4x6,2	Hörnstenar och glest lagda stenar. Följer naturlig/påbyggd kant i S, Ö.
A615	Källare	3x3	Sänka 0,3 m djup. Omgiven av glest placerade stenar.
A620	Husgrund	3,3x3,4	Tät syllstensrad i SV, klumpstenar i övrigt. Invid hägnaden A474.
A624	Röjningsröse	1,5x2,0	Av 0,1-0,3 m st stenar, 0,2 m h.
A634	Röjningsröse	1,4x1,9	Av 0,1-0,3 m st stenar vid 0,5 m st sten, 0,2 m h.
A644	Röjningsröse	2,0x5,0	Av 0,1-0,3 m st stenar, 0,2 m h.
A650	Röjningsröse	4,2x6,3	Av 0,1-0,3 m st stenar, 0,2 m h. Anslöt till berghäll.
A658	Husgrund	3,0x3,6	Hörnstenar i firsidig packning av 0,2-0,6 m st stenar.
A760	Terrass	5,6+3,5	Skoning av 0,3-0,7 m st stenar, bildar sidor i SV & SÖ.
A866	Husgrund	3,6x3,6	Tätt lagda syllstensrader på alla sidor.
A1005	Stentäkt	3x8	I sluttning.
A1011	Ramp	3x6 m	Ramp för väg, i sluttning.
A1013	Gränsröse	1,8x2,2	Femstenarör.
A1652	Spisröse	1,2x1,3	Stenar av blandad storlek, enstaka tegel. I A420.
A1656	Källare	2,3x2,8	Grop 0,2 m djup.
A1660	Husgrund	5x9	Stensyllar i NV & SV hörnen. Block antyder begränsning i S.
A1664	Husgrund	4,9x7,0	Klumpstenar i hörn och på sidorna. I SÖ hörnet spisröset A191.
A1886	Terrass	4,4	Stensatt terrasskant utanför husgrund A1664.
A5002	Terrass	2,3	Stensatt terrasskant utanför husgrund A420.

Södra ytan

Id	Typ	Storlek (m)	Anmärkning
A1050	Husgrund	8,7x8,2	Syllstensrader på långsidor, klumpstenar i gavlar.
A1054	Husgrund	41x6,7	Syllstensrader på långsidor, klumpstenar i gavlar.
A1062	Ramp	3x4,7	Vid NV sidan av A1054.
A1100	Källare	4,5x5,5	Stenskodda innersidor. Öppning i V.
A1106	Brunn	1,2	Stenfylld.
A1116	Förhöjning	7,8x5,9	Del av moränrygg.
A1141	Förhöjning	9,8x6,7	I mitten 4 m stor och 0,5 m dj grop med öppning åt Ö. Källargrop?
A1173	Dike	15	Begränsar impediment.
A1184	Dike	8	Begränsar impediment.
A1688	Stensättningsliknande lämning	2,7x3,1	Något övertorvad, 0,5 m h. Av 0,3-0,5 m st stenar.
A1701	Brunn	1,9x2,1	Stenfylld. I kanten av A1712.
A1712	Stensättningsliknande lämning	3,5x5,2	Övertorvad, ca 0,3 m h. Enstaka synliga stenar. På moränrygg.
A1726	Hägnadsgräns	65	Hak, i hagmark. Plats för hägnad 1763 mellan årgångsgården.
A1729	Terrass	9,5	Terasskant stensatt av 1 m st block.
A1733	Husgrund	14,4x7,4	Stora syllstenar på långsidor. Flat håll vid N gaveln. Ramp A1737 på V sidan.
A1737	Ramp	2,0x3,2	Vid V sidan av A1733.